

CAPUT OCTAVUM.

De Prophetia.

Prophetia est *prædictio futuri alicujus eventus, sive liberi, sive necessarii, qui causis naturalibus prævideri non potest.* 1º Dicitur prædictio futuri eventus, ut secernatur à declarationibus eventuum præteritorum, quæ potiùs sunt revelationes quàm prophetiæ. Equidem impius Satelles, postquàm colapho Christum cæcidisset, ait: *Prophetiza nobis, Christe, quis te percussit*; verùm hæc verba non probant prophetiam esse de præteritis, sed solùm significant: *revela nobis quis te percussit.* Vox illa *prophetia*, latinè *prædictio*, significat illam tantùm versari circà futura. Omnes homines insuper, nomine prophetiæ intelligunt prædictionem eventus futuri. 2º Dicitur eventus *sive liberi sive necessarii*, quia versari potest non solùm circà eventum liberum, sed etiam circà eventum necessarium qui naturaliter prævideri non possit, v. g. circà subitaneum terræ motum, urbis subversionem de quâ loquitur Jonas. 3º Dicitur eventus qui *causis naturalibus* prævideri non potest, ut secernatur à cognitionibus humanis.

Hic agitur utrùm religio prophetiis innixa, sit vera et divina; utrùm fides adhibenda sit viro qui sese dicit à Deo missum, quique suam missionem confirmat prophetiis ad eventum perductis; utrùm, uno verbo, religionis judicæ et christianæ divinitas prophetiis demonstrari possit (posito quòd Christus et Moïses illarum

revelationum autores, prophetiis suam missionem confirmaverint).

Porrò, ut prophetia vim habeat probandi, fatemur quatuor conditiones esse requisitas. 1º. Certò constare debet illam fuisse antè eventum editam. 2º. Illam fuisse adimpletam. 3º. Eventum scientiâ naturali non potuisse prævideri. 4º. Hunc eventum fortuito casu non esse prophetiæ consentaneum.

Jam verò, hic præcisè non inquiritur utrùm Christus et Moïses prophetias quatuor hisce characteribus insignitas ediderint. Id quidem certissimum est, et deinceps à nobis demonstrabitur. Attamen in præsentii illud nondum à nobis expenditur. Quæstio est igitur utrùm religio prophetiis quadruplici prædicto caractere donatis confirmata, vera sit atque divina.

PROPOSITIO.

Religio prophetiis firmata quadruplici prædicto caractere insignitis, vera est atque divina; seu, quod idem est, religio mosaïca et christiana divina est, si prophetiis confirmetur.

PROB. 1º. Prophetica potestas superat vires humanas, ut constat ex ipsius definitione; est miraculi species, seu potiùs verum insigne miraculum: atqui, ex dictis, religio miraculis confirmata, si conditionibus requisitis insigniantur, eo ipso vera ac divina demonstratur; ergo, etc.

2º. Si omnis prophetica facultas à Deo sit, sanè re-

ligio prophetis firmata vera est et divina; aliòquin Deus errorem confirmaret: atqui omnis prophetica facultas à Deo est. Illud constat ex consensu populorum unanimi. Nam omnes gentes sua habuerunt oracula, vera vel fallacia, suos vates qui sese à diis inspiratos gloriabantur. Ut quid autem tot homines à diis sibi futura revelari populis persuadere conati sunt? Ut quid populi futura vatibus à diis manifestari crediderunt, nisi quia omnes cognitionem futurorum Deo soli esse propriam, facultatemque propheticam ab illo esse crediderunt! Insuper, omnes antiqui, ipsique philosophi ethnici (philosophos enim philosophis opponere licet) futurorum cognitionem soli Deo tribuunt. *Mortales, juxta orphica carmina, malum venturum noscere non sunt periti.* Ita Hesiodus, Pindarus, Anacreon, Æschilus, Sophocles, Pacuvius, Horatius, Manilius, Statius quorum textus sive græci, sive latini, legi possunt apud Huetium demonstr. Evang. axiom. 4. Constat igitur ex omnium gentium ac philosophorum consensu, futurorum ac præsertim liberorum, seu contingentium prævisionem soli Deo, non hominibus, competere.

5°. Ex consensu Deistarum. Civis Genev. *Emile*, tom. 5, p. 148, fatetur prophetias vim probandi habere, si quatuor prædictis conditionibus insigniantur. Increduli omnes vim prophetiarum infirmant, vel ex eo quòd duntaxat post eventum editæ fuerint, vel ex eo quòd fortuito casu eventus cum prophetia consonet, vel ex eo quòd naturaliter prævideri potuerit, vel ex eo quòd demùm eventus cum illis prædictionibus mi-

nimè concilietur. Nullus verò, quem sciam, affirmavit veram facultatem propheticam à Deo non esse, illamque in prædictis circumstantiis vi probandi esse destitutam.

4°. Ab exordio mundi, neque homines, neque alii spiritus quibus est cum hominibus commercium, futura quæ cognitæ causis non contineantur prædixerunt, nisi vel fuerint à Deo missi vel afflati. Ne unum quidem exemplum oppositum subministrabunt Deistæ, qui omnia veterum oracula hominum fraudibus tribuunt. Jam verò verisimile est ac multùm probabile id quod nunquàm ab hominibus, vel aliis spiritibus qui cum hominibus commercium habent, ab exordio mundi factum est, fieri non posse; igitur præscientia futurorum non est ab hominibus, neque ab aliis spiritibus nobiscum commercium habentibus, sed à Deo solo qui, cum omnia fecerit, omnia novit.

5°. Vel omnis prophetica facultas à Deo solo est, et ab ipso solo hominibus impertitur, vel est insuper ab aliis spiritibus qui cum hominibus commercium habent, v. g. à dæmonibus qui illam hominibus impertire possunt. Ultimùm nunquàm dicent Deistæ qui dæmonum existentiam irident, nec reverà illud in suis scriptis asserunt. Ergo, prophetica facultas à solo Deo est, et ab ipso solo hominibus impertiri potest; ergo religio prophetis firmata divina est.

6°. Si dæmones futura cognoscerent et hominibus revelare possent, sanè oraculis paganorum et falsorum numinum sacerdotibus, quibus propagatio idololatriæ cordi erat valdè, hæc futura certò revelassent: atqui

tamen, notum est oraculorum responsa, saltem ferè semper fuisse ambigua, æquivoca, et reddita ab illis qui futura certò non cognoscebant. Illud admittitur præsertim à Deistis qui omnia paganorum oracula sacerdotum fraudibus adscribunt. Illud etiam admittitur ab iis qui dæmonibus quasdam partes in oraculis tribuunt, quique fatentur dæmones futura certò non cognoscentes, vaticibus responsa dubia et æquivoca dictitasse. Ergo, etc.

SOLVUNTUR OBJECTIONES.

Obj. 1°. Cùm Vandalus, in multis dissertationibus, et Fontenellius, in lib. cui tit. *Histoire des oracles*, aggressi fuerint comprobare omnia paganorum oracula solis paganorum fraudibus, fallaciis et artibus, neutiquàm verò dæmonibus esse tribuenda, eruditus Pater Baltus in lib. cui tit. *Réponse à l'Histoire des oracles de M. de Fontenelle*, invictè demonstravit, etsi per multa, non omnia tamen ethnicorum oracula paganorum fallaciis esse tribuenda, sed dæmones sæpè in hisce vaticiniis partem habuisse. Jam verò theologo et eruditi vulgò doctissimo illi viro consentiunt. Ergo saltem juxta theologos et eruditos ferè omnes, oracula, seu prophetiæ possunt esse à dæmonibus, et consequenter ad probandam religionem nullius sunt ponderis.

2°. Deuter. 18. *Si surrexerit in medio tui prophetes et prædixerit signum et evenerit quod locutus est, et dixerit tibi, camus, et sequamur deos*

alienos..... non audies verba prophetæ illius. Ergo vim probandi nullam habet prophetica facultas.

3°. In veteri Testamento Deus usus est *Balaamo*, licèt impio, ad prophetandum. Insuper, Matth. 7, multi reprobi dicunt: *Domine, nonne in nomine tuo prophetavimus?* Ergo viri perversi prophetare possunt; ergo prophetiæ donum non probat aliquem esse à Deo inspiratum vel ab eo missum.

R. Ad primum. Quæcumque sententia defendatur, valet argumentum ex prophetiis deductum. 1°. Quidem, si cum Vandalo, Fontenellio, Jaclotio, et paucis aliis dicatur dæmones in paganorum oraculis nullas partes habuisse, sed hæc omnia, totamque divinationis artem paganorum fraudibus assignari debere, tunc liquet argumentum ex prophetiis deductum suam vim servare totam; siquidem in illa sententia dæmones futura non prævident, sed solus Deus; consequenter tota facultas prophetica à Deo est. Cùm itaque, ut modò diximus, Deistæ omnes hanc sententiam amplectantur, nec aliam, si suis stent principiis, amplecti possint, manifestè revincuntur.

2°. Firmum stat idem argumentum, etiamsi cum multis aliis et post Patrem Baltum, qui videtur illud contra Vandalum, Fontenellium, et Anonymum quemdam demonstrasse, dicatur dæmones in paganorum oraculis et divinationibus partes habuisse. Nam reverà, juxta Patrem Baltum et alios hujus sententiæ defensores, dæmones fuerunt plurimorum oraculorum auctores, iique fictorum numinum, sacerdotum et mulierum fatidicarum responsa plerumque dictitabant;

hos et illas variis modis exagitabant; imò, juxta quosdam patres, mala quorum futuri erant autores prænuntiabant; in uno loco quædam manifestabant in aliis locis jam peracta, et quæ propter distantiam locorum ibi nondum erant cognita; ideoquè stuporem excitabant: reapsè quædam proximè futura suà sagacitate conjiciebant quibus aliquandò consentiebat eventus. Eo sensu oracula paganorum fuerunt dæmonum opera. Verùm, juxtà ipsos, ii erant potestatis diabolicæ limites. Dæmones ultrà nihil agebant, nec unquam remotissimos eventus, nec longè dissitas imperiorum eversiones, nec præsertim futura contingentia et libera certò prævidebant. Hinc si de futuris rerum varietatibus, imperiorum vicissitudinibus consulerentur, ambagibus, responsisque fallacibus et æquivocis, prout omnes nõrunt, utebantur. Facultas prophetandi futura remotissima quæ naturaliter cognosci non possunt, cognitio certa futurorum et præsertim liberorum est igitur Deo soli propria, ipsique soli competit, ex consensu omnium et in quavis sententiâ. Nemo fuit hucusquè, nec ipse Deista, qui illud negaverit. Ergo argumentum quod protulimus in medium, valet in qualibet sententiâ et eruditorum opinione, quam hîc diligentius perpendere opus non est. In decursu tamen hujus Tractatûs de hac disputatione dicemus, et sententiâ Balti alteri anteponendam esse ostendemus.

Ex his constat prophetias seorsim à circumstantiis, ex se et per se solas veritatem demonstrare, modò tamen quatuor prædictis conditionibus donentur. Ratio est quia sunt miracula splendida, primi ordinis, quæ

necessariò divina judicantur, et à nullo ente creato, nisi divino spiritu fuerit afflatum, patrata sunt, quæ soli Deo propria sunt, et quæ à dæmonibus, etiamsi quædam prodigia efficere possent (quod non expendimus) nunquam peracta sunt, neque peragentur.

Hic tamen superaddam, licèt dæmones quædam futura vaticinari ac certò prædicere possent (quod non arbitror, quodque falsum est ex modò dictis, nec admittitur etiam à Deistis) tamen non idèò debile ac mancum esse argumentum ex prophetiis deductum. In hac enim hypothesi, Deus necessariò concederet medium prophetias suas à diabolicis secernendi; quemadmodum, si dæmones miracula efficere possint, Deus semper suppeditabit media cognoscendi quænam sint divina. Undè, in ea hypothesi in qua dæmones quædam futura certò prævidere possent, quæcumque delibavimus, ubi de signis disseruimus quibus miracula divina, ab aliis, si sint possible, secernantur, de prophetiis dicenda sunt.

R. Ad secundum. Vide ea quæ jam diximus de illo textu in quæstione præcedenti. Quantum tamen ad præsentem quæstionem et ad facultatem propheticam attinet ille textus, respondemus et aliis responsis jam allatis addimus Moïsen forsàn loqui de propheta qui fuit quidem à Deo inspiratus, et cujus consequenter prophetiæ impleri debuerunt; sed fieri potest ut vir ille, qui antèa vates erat sacer divinoque afflatus spiritu, deinceps subvertatur et alios subvertere conetur. Itaque Moïses præmonet ut israhelita ipsum non sequantur, monet meram esse tentationem quam Deus

permittit ut probentur. Non dicit Moïses prophetias à seductoribus afferendas esse in confirmationem erroris; non dicit illas prophetias eo tempore edendas esse, quo proponitur error. Igitur nihil contrà nos inferri potest, qui non diffitemur verum prophetam posse subverti deinceps, et alios ad cultum impium sollicitare, tuncque non esse audiendum, sed fugiendum.

Quæcumque interpretatio admittatur, certum est Moïsen ibi non significare veram prophetiam posse afferri in confirmationem erroris, sicque facultatem prophetiam esse signum æquivocum, minimèque ad discernendam Dei doctrinam à perversis dæmonum erroribus idoneum. Nam paulò post Deuteron. 48. v. 21 et 22. prophetiam facultatem affert ut signum quo Deum esse locutum possit intelli: *Quod si, inquit, tacitè cogitatione responderis: quomodò possum intelligere verbum quod Dominus non est locutus? Hoc habebis signum: quod in nomine Domini propheta ille prædixerit, et non evenerit, hoc Dominus non est locutus.* Isaïas et Jeremias, qui sanè à doctrina Moïsis non desciverunt, idem a'unt non minus dilucidè. Isaïas 44. *Annuntiate quæ ventura sunt in futurum, et sciemus quia dii estis vos.* Jeremias, cap. 28. sic habet: *Propheta qui vaticinatus est pacem, cum venerit verbum ejus, scietur propheta quem misit Deus.* Ergo, vigente lege mosaicà, prophetiæ veræ semper habitæ sunt ut signa quibus verbum Dei à falsis deceptorum doctrinis discernetur; consequenter Moïsis verba non significant prophetiam

facultatem posse dæmonibus et impostoribus competere, aut esse signum æquivocum.

His omnibus addo, etiam in hypothesi in qua fraudulentum viri à dæmonibus inspirati possent veras edere prophetias, non ideò tamen nutare argumentum ex prophetiis desumptum. Nam in hac hypothesi forent media discernendi divinas prophetias ab aliis, ut jam diximus. Sic in re ipsa de qua loquitur Moïses in textu objecto, cognosceretur falsum esse prophetam, quia doctrinam annuntiat manifestè absurdam, et quia plebem ad sequendos deos alienos incitat.

R. Ad tertium. Licèt Deus rarò prophetiæ donum viris malis impertitus fuerit, attamen absolutè potest istud ipsis impertiri; potest illis uti ad prænuntianda quædam hominibus, non quidem falsa, sed vera. Sic Balaamus Messiæ adventum prædixit. Jam verò cum illæ prophetiæ sint à Deo et errorem minimè confirmant, nihil indè quod causæ nostræ noceat, posse concludi perspicuum est.

Quantùm ad textum novi Testamenti, quid mirum illos qui prophetarum et miracula ediderunt, deinceps subverti et reprobos fieri? Sanè prophetæ non sunt peccati exsortes; consequenter mali et reprobi possunt evadere. Sed exindè minimè consequitur ipsos antea non fuisse veros prophetas; non indè consequitur ipsos prophetiis veris et ad eventum perductis errorem confirmasse. Id tamen requisitum esset ut propositio nostra infirmaretur.